

2017:15**Interpellation av Joakim Larsson (M) om
kvalitet i stadsbyggandet**

Dnr 107-762/2017

Stockholm står just nu inför ett av sina mest dramatiska skeden när det handlar om stadens framtida gestaltning och uttryck. Det är en utveckling som under de närmsta åren kommer att vara fullt jämförbar med andra omfattande förändringar i Stockholms historia. Stockholm har under sina dryga 750 år genomgått många utbyggnadsperioder, men ingen som kan mäta sig med den vi nu är mitt i. I närtid ska 40 000 nya bostäder fram, men vi vet redan att behoven av bostäder ingalunda kommer att täckas av detta, utan stadens utbyggnad kommer att fortsätta.

Den lokala debatten i Stockholm tenderar att allt som ofta handla om antalet bostäder som tillskapas inom ramen för specifika områdes- eller detaljplaner. Det är givetvis inte helt ointressant i sammanhanget, Stockholm har som bekant en stor brist på bostäder och rekordmånga stockholmare står i dagsläget i bostadskön. Men minst lika viktigt är att diskutera vilken stad vi vill bygga för framtiden. Vi vet av erfarenhet att en snabb utveckling av staden också kräver ett stort mått av eftertänksamhet.

Det handlar om att vara hänsynsfull mot det kulturarv som finns - och det kulturarv som vi i dag skapar för framtiden. Det handlar om att värna Stockholms särart, om vilken stad vi vill se. En del av Stockholms många skönhetsvärden är de "årsringar" som man kan se när nya stadsdelar vuxit fram. Idag kan vi se allt ifrån 1600-tal i Gamla Stan fram till 2010-talets kvarter i Norra Djurgårdsstaden, och allt vad som ryms däremellan. Låt oss understryka att detta ser vi inte bara som en naturlig utveckling utan även som ett värde i sig. Självklart ska arkitekturens utveckling märkas när staden växer och förtätas.

Men ingen regel behöver vara utan undantag. Och även undantagen finns det rika och kända exempel på i Stockholm. För att nämna ett uppenbart; själva Stadshuset. Men även bostadsområden som S:t Eriks-området på Kungsholmen, vilket byggdes åren 1995-98 under ledning av

stadsbyggnadskontoret och planarkitekten Aleksander Wolodarski, och som knyter an till den 1920-talsklassicism som är rikt representerad i närområdet. Området är populärt, smälter vackert in i stadsbilden och har uppmärksammats internationellt. Kritiken från vissa var visserligen hård när det byggdes. ”Retro” och ”pastisch” var skällsord som användes. Men idag är det mesta av den diskussionen glömd, och S:t Erik bidrar till att göra Stockholm till en stad som är både vacker och funktionell.

Det finns en i högtidstalen stor samstämmighet i att vi nu skall bygga den täta staden och ta tillvara stenstadens kvalitéer. Men vi kan fortfarande se områdesprogram och detaljplaner som inte stämmer överens med dessa ideal och där tätheten är alldeles för låg. Jag menar att det finns behov av att i större utsträckning än idag planera för en utbyggd stenstad och promenadstad. En ny årsring av tämligen själlösa punkthus blir inte något bra minne av 2010- och 20-talen.

Det är också viktigt att de fysiska gränserna mellan det som är gemensamt och det som är enskilt är tydliga. Ju tydligare gränser, desto bättre fungerar stadslivet. Exempelvis ger slutna kvarter tydliga gaturum och välanvända gårdar. Bra bostäder kan nämligen inte skiljas från bra stadsmiljöer, de är delar av samma sak. Stadens form har en avgörande betydelse för resultatet. Punkthus i skogsbackar blir aldrig lika bra som sammanhängande stadsmiljöer: det blir färre lägenheter, tråkigare stadsmiljöer och otryggare stadsdelar.

Dessa vägledningar måste komma in på ett tidigt stadium i planeringen, så att det inte motverkar de nödvändiga ambitionerna att väsentligt öka tempot i planprocessen och minska detaljstyrningen. De övergripande målen måste därför vara desto tydligare i ett tidigt skede av beslutsprocessen, oavsett om det är modern arkitektur som skall råda i området eller en som mer knyter an till den klassiska stenstaden. I båda fallen behöver täthet och översiktsplanens målsättningar beaktas i än större utsträckning. Det handlar dock inte om att implementera stenstadens karaktär överallt i Stockholm, god planeringen med sunt förnuft måste råda. På enskilda platser kan det mycket väl lämpa sig med lameller eller punkthus. Vi får dock aldrig acceptera en tillbakagång till den glesa och trafikseparatistiska stadsplaneringen som genomfördes under miljonprogrammets dagar.

Stockholm ska bygga mest i Sverige och bäst i Sverige. I vår tid är det vår förmåga att bygga en välfungerande, levande och hållbar stad som kommer att avgöra om vår stad även i framtiden är en av världens bästa platser att bo på, växa upp i och arbeta och verka i.

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor till ansvarigt borgarråd:

1. På vilket sätt anser ansvarigt borgarråd att Stockholms stad ska byggas för framtiden?
2. Anser ansvarigt borgarråd att punkthus är en generellt god och ansvarsfull strategi för att utveckla Stockholm?
3. Hur ser ansvarigt borgarråd på den återgång till miljonprogramsplanering som nu tenderar att råda i Stockholm?
4. Hur ser ansvarigt borgarråd på resultatet av den miljonprogramplanering som skedde 1965-74?
5. Vad innebär urbana och stadsmässiga kvaliteter för ansvarigt borgarråd?
6. Vad innebär arkitektonisk kvalitet för ansvarigt borgarråd?
7. Hur arbetar den socialdemokratiskt ledda majoriteten med att säkerställa sådana urbana kvaliteter i områdesprogram och detaljplaner?
8. Vilka för- och/eller nackdelar ser ansvarigt borgarråd med halvöppna kvarter jämfört med slutna kvarter?
9. Anser ansvarigt borgarråd att nybyggnation av karaktären klassisk arkitektur kan vara lämplig idag och i framtiden? Om ja, var skulle sådan byggnation passa i staden?
10. I vilken omfattning anser ansvarigt borgarråd att stadens politiker ska ha synpunkter på nya byggnaders gestaltning?

Stockholm den 24 april 2017

Joakim Larsson